

Zastosowanie systemu ECVET do celów mobilności geograficznej

CZĘŚĆ II PRZEWODNIKA
DLA UŻYTKOWNIKÓW SYSTEMU ECVET

Dossier 2011.3481			
Using ECVET for Geographical Mobility - Part II of the ECVET Users' Guide			
Langue	Numero de catalogue	ISBN-13	DOI
EN	NC-30-11-127-EN-N	978-92-79-20236-0	10.2766/15632

Tytuł oryginału: *ECVET Users Guide*, Dyrekcja Generalna ds. Edukacji i Kultury
© Unia Europejska, 2011

Tłumaczenie polskie: © Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, 2012
Pełną odpowiedzialność za tłumaczenie ponosi FRSE

Europejski system transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym

System ECVET

Zastosowanie systemu ECVET do celów mobilności geograficznej

CZĘŚĆ II PRZEWODNIKA DLA UŻYTKOWNIKÓW SYSTEMU ECVET

Edukacja i Kultura

KOMISJA EUROPEJSKA Edukacja i Kultura

Uczenie się przez całe życie: Polityka i Programy

Szkolenie zawodowe; Leonardo da Vinci

Niniejszy dokument został opracowany przez grupę roboczą o nazwie ECVET Users' Group i został zatwierdzony podczas posiedzenia tej grupy w dn. 11 maja 2011 r.

Niniejsza publikacja stanowi część serii dokumentów i uwag, które tworzą Przewodnik dla użytkowników systemu ECVET.

Aby zapoznać się ze szczegółowym opisem koncepcji, zasad i procesów systemu ECVET, zachęcamy do lektury kolejnej części przewodnika dla użytkowników systemu ECVET zatytułowanego *Get to Know ECVET Better - Questions and Answers*¹ (*Poznaj system ECVET lepiej – pytania i odpowiedzi*).

Następujący członkowie grupy roboczej ECVET mieli wkład w opracowanie niniejszego dokumentu:

Hanna Autere (Ministerstwo Edukacji, Finlandia), Mounir Baati (Europejska Fundacja Kształcenia), Sonja Baron (Bundesministerium für Bildung und Forschung, Niemcy), Alain Bultot (Ministere de l'enseignement obligatoire, Wspólnota francuskojęzyczna, Belgia), Gabriela Ciobanu (Krajowe Centrum Kształcenia Technicznego i Zawodowego, Rumunia), Sibilla Drews (Nationale Agentur Bildung für Europa beim Bundesinstitut für Berufsbildung, Niemcy), Maja Leena Lampinen (Vastra Gotalandsregionen), Isabelle le Mouillour (Cedefop), Jos Noessen (Ministere de l'Education Nationale et de la Formation Professionnelle), Richard Maniak (Ministere de l'education nationale, Francja działający w imieniu zespołu ds. wspierania ECVET), Anne Potters (CINOP w imieniu sieci tematycznych ECVET Narodowych Agencji programu „Uczenie się przez całe życie”), Brigitte Trocme (Ministere de l'education nationale, Francja), Christian Sperle (UAPME – Europejska Unia Rzemiosła Małych i Średnich Przedsiębiorstw).

Grupa wspierana była przez GHK Consulting, Bruksela (Daniela Ulicna, Anette Curth). Koordynator: Erik Hess (Komisja Europejska, DG EIK). Maj 2011.

¹Wersję elektroniczną tego dokumentu (w jęz. angielskim) można pobrać pod adresem: http://www.ecvet-team.eu/sites/default/files/ecvet_qna_web_21_04_2010_1.pdf

Spis treści

1	Wprowadzenie	6
2	ECVET i mobilność geograficzna	8
	2.1 Mobilność edukacyjna z zastosowaniem systemu ECVET	9
3	Etapy zastosowania systemu ECVET do celów zorganizowanej mobilności	11
	3.1 Przed realizacją mobilności	12
	3.2 Podczas realizacji mobilności	17
	3.3 Po zakończeniu mobilności	19
	Załącznik A: Funkcje właściwych instytucji w ramach systemu ECVET	23
	Załącznik B: Lista kontrolna do celów mobilności międzynarodowej z zastosowaniem systemu ECVET	24
	Załącznik C: ECVET i mobilność w praktyce	25

1 Wprowadzenie

Europejski System Transferu Osiągnięć w Kształceniu i Szkoleniu Zawodowym (ECVET) (ang. European Credit System for Vocational Education and Training) to techniczne ramy transferu, uznawania oraz - w stosownych przypadkach - akumulacji (gromadzenia) efektów uczenia się poszczególnych osób, tak by mogły one uzyskać określone kwalifikacje. Narzędzia i metodologia systemu ECVET obejmują opis kwalifikacji w kategoriach jednostek efektów uczenia się wraz ze związanymi z nimi punktami, proces transferu i akumulacji oraz dokumenty uzupełniające, takie jak porozumienie o programie zajęć, indywidualne wykazy osiągnięć oraz przewodniki dla użytkowników systemu ECVET.

Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady²

Wprowadzenie systemu ECVET ma dwa główne cele:

- wspieranie mobilności obywateli Europy
- tworzenie udogodnień dla uczenia się przez całe życie.

Niniejszy dokument dotyczy stosowania systemu ECVET do celów mobilności geograficznej, zwłaszcza takiej, która stanowi element ścieżek kształcenia i szkolenia osób uczących się..

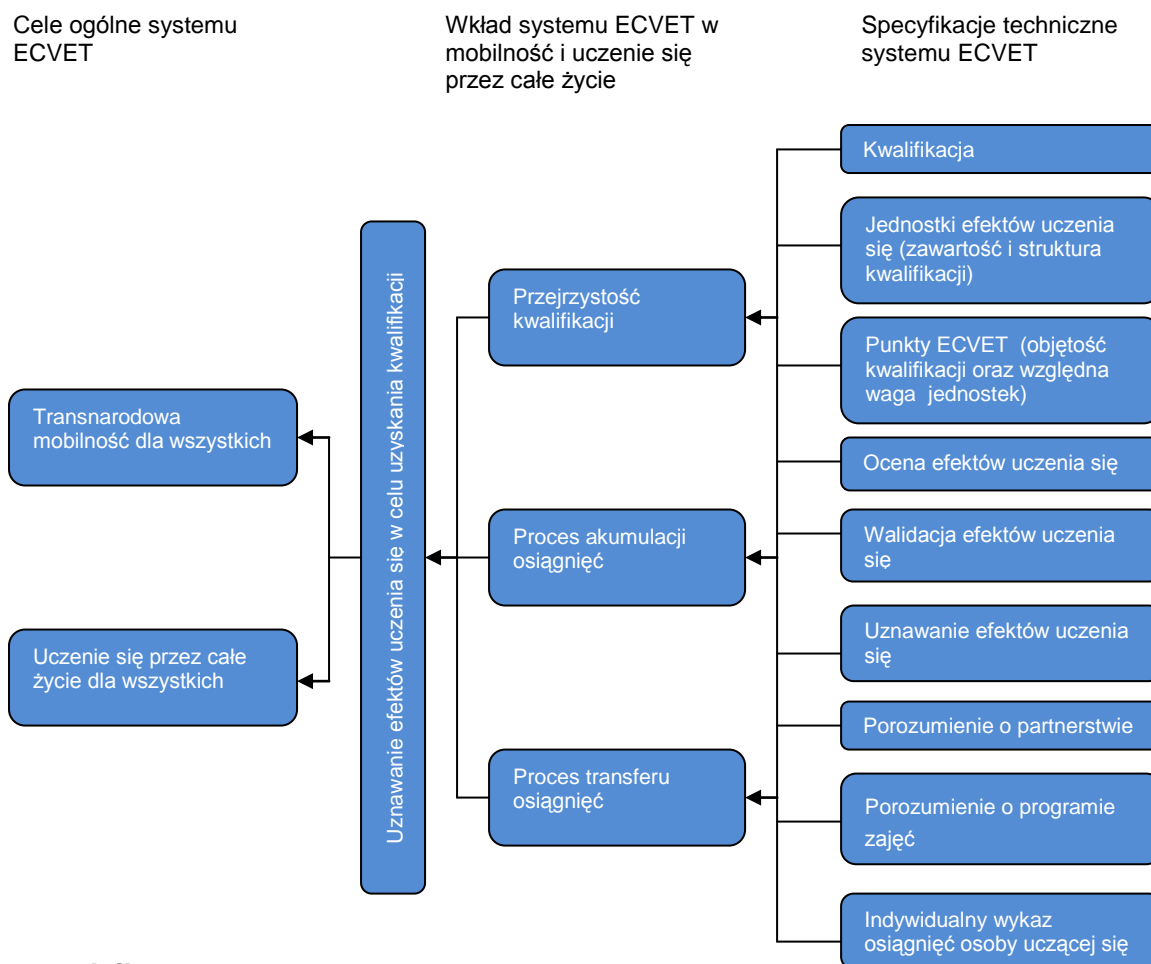
Aby wspierać mobilność, system ECVET ma ułatwiać uznawanie efektów uczenia się i tym samym wykorzystanie wiedzy i umiejętności zdobytych w innej instytucji za granicą lub w innych sytuacjach życiowych. Innymi słowy, system ECVET ma na celu ułatwienie pełnej integracji mobilności ze ścieżkami uczenia się osób uczących się oraz zwiększenie widoczności i uznawania wiedzy i umiejętności zdobytych za granicą. Właściwe wykorzystanie do tego celu systemu ECVET będzie uzależnione od wzajemnego zaufania właściwych instytucji.

System ECVET bazuje na specyfikacjach technicznych, których wspólnym założeniem jest podejście oparte na efektach uczenia się. Specyfikacje techniczne, o których mowa w niniejszym dokumencie zostały określone w zaleceniu w sprawie systemu ECVET oraz szczegółowo opisane w dokumencie zatytułowanym *ECVET Questions and Answers*³ (*ECVET Pytania i odpowiedzi*). Związki pomiędzy specyfikacjami technicznymi i celami systemu ECVET zostały przedstawione w formie schematu na Wykresie 1.

² Patrz: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:i55:00ii:00i8:EN:PDF>

³ Wersję elektroniczną tego dokumentu (w jęz. angielskim) można pobrać pod adresem: http://www.ecvet-team.eu/sites/default/files/ecvet_qna_web_21_04_2010_1.pdf

Wykres 1 - Cele i specyfikacje techniczne systemu ECVET

Przewodnik

Niniejszy przewodnik został opracowany z myślą o właściwych instytucjach oraz promotorach zainteresowanych propagowaniem stosowania systemu ECVET do celów mobilności w ich krajowych systemach kwalifikacji. Ze względu na zróżnicowaną strukturę systemów kwalifikacji i podział obowiązków pomiędzy interesariuszami w Europie, definicja 'właściwej instytucji' w odniesieniu do systemu ECVET znacznie różni się w poszczególnych krajach. Zakres instytucji i władz, które mogą być zaangażowane w tym względzie obejmuje ministerstwa i inne władze krajowe, partnerów społecznych, izby rzemieślnicze i przedstawicieli poszczególnych sektorów oraz organizatorów kształcenia i szkolenia zawodowego (instytucje oświatowe i szkoleniowe).

Niniejszy przewodnik ma na celu wyjaśnienie roli, jaką system ECVET odgrywa we wspieraniu transnarodowej mobilności osób uczących się. Przewodnik przedstawia możliwe scenariusze stosowania systemu ECVET w tym kontekście, lecz nie został opracowany jako podręcznik, w którym przedstawiono krok po kroku co należy zrobić, aby wdrożyć system ECVET do celów realizacji mobilności. Ma natomiast na celu zachęcenie do mobilności z wykorzystaniem systemu ECVET poprzez przedstawienie wartości dodanej i potencjału jakie w nim drzemia. Niniejsza publikacja stanowi część serii dokumentów, które tworzą 'ECVET Users' Guide' (Przewodnik dla użytkowników systemu ECVET). Praktyczne informacje, takie jak wzory Porozumień o partnerstwie czy Porozumień o programie zajęć, zostaną w niedługiej przyszłości udostępnione organizatorom kształcenia i szkolenia zawodowego oraz pozostałym interesariuszom zaangażowanym w projekty mobilności z wykorzystaniem systemu ECVET.

Niniejszy przewodnik przedstawia pełen obraz koncepcji mobilności z wykorzystaniem systemu ECVET. W praktyce, interesariusze, którzy zaangażują się w realizację mobilności z wykorzystaniem systemu ECVET będą mogli stopniowo osiągać postępy, co odzwierciedla elastyczność i progresywny charakter systemu ECVET.

Niniejszy dokument przedstawia:

- korzyści wynikające ze stosowania systemu ECVET do celów zorganizowanej geograficznej mobilności osób uczących się (Rozdział 2).
- Kluczowe zagadnienia, o których należy pamiętać podczas organizowania mobilności z wykorzystaniem systemu ECVET na poszczególnych etapach procesu mobilności (Rozdział 3).
- Tabelę, która ilustruje funkcje właściwych instytucji stosujących system ECVET (Załącznik A). Ważnym jest by instytucje i osoby zaangażowane w stosowanie systemu ECVET w kontekście transnarodowym dobrze rozumiały 'kto jest za co odpowiedzialny' w systemach swoich partnerów. Tabela ta jest pomocna przy określaniu takich ról i zadań.
- Listę kontrolną zagadnień i pytań, na które należy odpowiedzieć przed, podczas oraz po realizacji mobilności z wykorzystaniem systemu ECVET (Załącznik B).
- Dwa przykłady mobilności osób uczących się i wykorzystania systemu ECVET w tym kontekście (Załącznik C). Są to autentyczne przykłady doświadczeń uczestników projektów, w których testowano system ECVET i finansowanych w ramach programu „Uczenie się przez całe życie”.

2 ECVET i mobilność geograficzna

Znaczne zwiększenie transnarodowej mobilności osób uczących się i nauczycieli kształcenia i szkolenia zawodowego oraz uznawanie wiedzy, umiejętności i kompetencji uzyskanych przez nich za granicą będzie istotnym wyzwaniem na przyszłość.

Komunikat z Brugii w sprawie ściślejszej europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego⁴

Podczas gdy mobilność w sektorze kształcenia i szkolenia zawodowego jest już rzeczywistością, ambicją polityczną Europy jest znaczne zwiększenie liczby i czasu trwania staży i wymian. Rozwój mobilności w celach edukacyjnych w tym sektorze wymaga wprowadzenia wielu działań wspierających, dostosowanych do potrzeb osób kształcących i szkolących się zawodowo, takich jak: nauka języków obcych, zapewnienie możliwości finansowania lub działań przygotowawczych lub towarzyszących. Uznawanie kwalifikacji i zapewnienie przejrzystości osiągnięć uczących się stanowią podstawę mobilności w sektorze kształcenia i szkolenia zawodowego. System ECVET został zaprojektowany jako jeden z instrumentów europejskich służących usprawnieniu uznawania i zapewnieniu przejrzystości kwalifikacji. Pozostałe narzędzia to, na przykład, europejskie ramy kwalifikacji i dokumenty Europass.

⁴ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/vocational/bruges_pl.pdf

2.1 Mobilność edukacyjna z wykorzystaniem systemu ECVET

ECVET wspiera mobilność edukacyjną ze względu na to, że:

- Podejście oparte na efektach uczenia się zapewnia lepsze zrozumienie i porównywalność kwalifikacji i osiągnięć uczących się w różnych krajach. Dzięki stosowaniu systemu ECVET podczas mobilności edukacyjnej, efekty uczenia się, jakie uczący się powinien osiągnąć za granicą są jednoznacznie uzgodnione przez instytucje partnerskie i jasno określone w Porozumieniu o programie zajęć (PoPZ). W rezultacie, każda ze stron, zarówno instytucja macierzysta, instytucja goszcząca i uczący się, jednakowo rozumieją cele mobilności.

Po zakończeniu uczestnictwa w odpowiednich zajęciach edukacyjnych, uczący się zdobywają oczekiwaną wiedzę, umiejętności i kompetencje oraz są oceniani na podstawie swoich osiągnięć. Efekty uczenia się, które osiągnęli za granicą, są udokumentowane w indywidualnym wykazie osiągnięć (IWO) i tym samym czytelne.

- Walidacja i uznawanie efektów uczenia się opierają się na wzajemnym zaufaniu instytucji partnerskich.

Realizacja mobilności przez indywidualne osoby opiera się na szerszych ramach umownych. Instytucje partnerskie ustalają warunki mające na celu zapewnienie coraz sprawniejszych wymian osób uczących się oraz budują wzajemne zaufanie. Ustalają również warunki, zgodnie z którymi osiągnięcia uczących się (tj. ocenione efekty uczenia się) zdobyte za granicą zostaną poddane walidacji i zostaną uznane. Takie porozumienia przybierają oficjalną formę Porozumień o partnerstwie (PoP).

System ECVET dopuszcza różne formy walidacji i uznawania efektów uczenia się, takie jak:

- Przyznawanie (zaliczanie) osiągnięć za uzyskane jednostki efektów uczenia się.
- Zwolnienie z procesu oceniania lub z jego części.
- Przepisanie efektów uczenia się osiągniętych za granicą do indywidualnych wykazów osiągnięć.
- Przyznawanie (zaliczanie) dodatkowych osiągnięć ponad to, co powinno zostać standardowo osiągnięte (w kraju macierzystym).

- **Integracja mobilności ze ścieżkami uczenia się.**

Poprzez zastosowanie systemu ECVET wszystkie zainteresowane strony (uczący się, pracodawcy, organizatorzy kształcenia i szkolenia zawodowego) będą lepiej rozumieć i udowodnią wartość dodaną uczenia się w instytucji partnerskiej. System ECVET może usprawnić walidację i uznawanie zarówno kluczowych kompetencji (takich jak znajomość języków obcych), jak i zaawansowanych umiejętności i kompetencji technicznych.

Uczący się będą mieli możliwość wzbogacenia swojej ścieżki uczenia się dzięki zdobyciu za granicą wiedzy, umiejętności i kompetencji, których nie mieliby możliwości zdobyć w instytucji macierzystej (na przykład ze względu na różnice technologiczne lub różnorodność produktów).

System ECVET może również pomóc organizatorom kształcenia i szkolenia zawodowego, reagować na określone potrzeby rynku pracy poprzez wysyłanie uczących się za granicę w celu realizacji jednostek efektów uczenia się, których sami nie są w stanie zaoferować (na przykład ze względu na konieczność poniesienia kosztów związanych z zakupem

niezbędnej technologii). Z tych samych powodów organizatorzy kształcenia i szkolenia zawodowego mogą przyciągnąć uczących się z zagranicy.

Implikacje stosowania systemu ECVET do celów transnarodowej mobilności

W skrócie, stosowanie systemu ECVET do celów transnarodowej mobilności oznacza, że:

- W jednym kraju, właściwa instytucja (instytucja goszcząca) ocenia w jakim stopniu uczący się osiągnął efekty uczenia się (zdefiniowane w kategoriach jednostek) oraz przedstawia dowód potwierdzający wyniki oceny (np. pisemne zaświadczenie nt. osiągniętych efektów uczenia się lub arkusz oceny).
- W drugim kraju, właściwa instytucja (instytucja macierzysta) przeprowadza proces walidacji i uznaje osiągnięcia odpowiadające efektom uczenia się. Punkty ECVET przyznawane są za osiągnięte efekty uczenia się, co umożliwia uczącym się dodanie tych punktów do puli niezbędnej do uzyskania określonej kwalifikacji. Jednostki efektów uczenia się, osiągnięte zagranicą, są zapisywane w indywidualnym wykazie osiągnięć osoby uczącej się.

W przypadku zorganizowanej mobilności (tj. gdy uczący się wyjeżdża za granicę w ramach porozumienia między instytucjami), proces ten jest realizowany na podstawie Porozumienia o partnerstwie (PoP), któremu towarzyszy zindywidualizowane Porozumienie o programie zajęć (PoPZ). W ten oto sposób efekty uczenia się, jakie mają zostać osiągnięte, proces oceny, walidacji i uznawania są z góry ustalone przez właściwe instytucje, co ułatwia uznawanie osiągnięć.

3 Etapy stosowania systemu ECVET do celów zorganizowanej mobilności

W tym rozdziale omówiono główne zagadnienia, jakie należy wziąć pod uwagę podczas stosowania systemu ECVET do celów mobilności. Obejmuje on trzy główne etapy procesu: przed, podczas i po realizacji mobilności. Etapy te zostały w skrócie przedstawione na Wykresie 2, który znajduje się poniżej.

Początkowo może wydawać się, że system ECVET jest skomplikowany, ponieważ jego wdrożenie wymaga wiele pracy na etapie przygotowań (tj. przed realizacją mobilności). Aby złagodzić wrażenie o złożoności systemu, warto pamiętać, że:

- Etap przygotowań jest niezbędny w celu zapewnienia, że po powrocie osoby uczącej się, zdobyte przez nią wiedza, umiejętności i kompetencje, będą mogły zostać poddane procesowi walidacji, uznane, a następnie zakumulowane. Etap ten można postrzegać jako element procesu zapewniania jakości.
- Po nawiązaniu współpracy partnerskiej i po podpisaniu Porozumienia o partnerstwie (PoP), etap przygotowań staje się dużo prostszy.
- W miarę rozwoju wzajemnego zaufania pomiędzy partnerami, instytucje partnerskie poznają systemy kwalifikacji w swoich krajach i ich ograniczenia; zasady współpracy krystalizują się, a kolejne etapy współpracy są coraz łatwiejsze.

Uwaga: W niniejszym tekście można często znaleźć odniesienia do instytucji macierzystej i goszczącej. W kontekście zorganizowanej, transnarodowej mobilności:

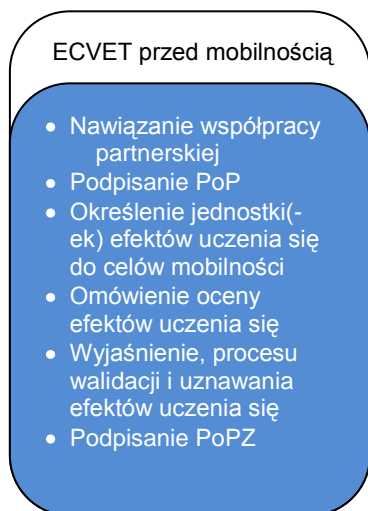
- Instytucja macierzysta to instytucja, do której uczęszcza osoba ucząca się i gdzie przygotowuje się do uzyskania kwalifikacji.
- Instytucja goszcząca to instytucja, w której osoba ucząca się realizuje okres mobilności.

Rysunek 2 Kluczowe zagadnienia, o których należy pamiętać przed, podczas i po realizacji mobilności w przypadku, gdy korzystamy z systemu ECVET

Legenda: PoP: Porozumienie o partnerstwie; PoPZ: Porozumienie o programie zajęć

3.1 Przed realizacją mobilności

W tej sekcji omówiono aspekty wdrożenia systemu ECVET, które należy uwzględnić przed realizacją mobilności. Na tym etapie działania muszą przeprowadzić organizatorzy kształcenia i szkolenia zawodowego (zarówno szkoły jak i firmy szkoleniowe) we współpracy z właściwymi instytucjami, odpowiedzialnymi za walidację i uznawanie efektów uczenia się osiągniętych przez uczących podczas mobilności (typ tych instytucji będzie uzależniony od systemu kwalifikacji).⁵

3.1.1 Zaangażowanie niezbędnych i właściwych instytucji

„Właściwa instytucja” oznacza instytucję odpowiedzialną za opracowywanie i przyznawanie kwalifikacji lub uznawanie jednostek lub pełniącą inne funkcje związane z systemem ECVET, takie jak przyporządkowywanie punktów ECVET kwalifikacjom i jednostkom oraz ocena, walidacja i uznawanie efektów uczenia się zgodnie z zasadami i praktykami państw uczestniczących;

Zalecenie w sprawie ECVET

Stosowanie systemu ECVET polega na realizacji procesów takich jak: określenie i opis jednostek efektów uczenia się (z uwzględnieniem opisu w kategoriach punktów ECVET), ocena efektów uczenia się i decyzje dot. walidacji i/lub uznania osiągnięć uczących się. W zależności od organizacji danego systemu kwalifikacji, różne instytucje mogą być zaangażowane w poszczególne aspekty tych procesów.

Paleta właściwych instytucji stosujących system ECVET w Europie jest zróżnicowana. W niektórych systemach kwalifikacji, organizatorzy kształcenia i szkolenia zawodowego cieszą się dużą autonomią i mogą samodzielnie decydować o uznawaniu osiągnięć zdobytych przez uczących się za granicą. W innych systemach kwalifikacji, takie decyzje muszą zostać podjęte lub potwierdzone przez właściwą instytucję innego typu, na przykład władze krajowe/regionalne, odpowiedzialne za daną kwalifikację, lub organizację reprezentującą dany sektor (np. izba przemysłowa/rzemieślnicza, organizacja branżowa).

⁵ Należy zauważyć, że nie została ustalona kolejność ani konkretne kroki, jakie należy podjąć na każdym etapie. Na przykład, jeżeli trwają przygotowania do utworzenia partnerstwa, podpisanie Porozumienia o partnerstwie może mieć miejsce na późniejszym etapie;

Organizacje zainteresowane podjęciem współpracy partnerskiej mogą lepiej zrozumieć podział kompetencji związanych z określonymi funkcjami systemu ECVET w swoich systemach kwalifikacji dzięki rozważeniu następujących zagadnień:

- Kto i pod jakimi warunkami posiada kompetencje do:
 - Określania i/lub opisywania (jednostek) efektów uczenia się, z uwzględnieniem 'jednostek do celów mobilności'
 - Przyznawania punktów ECVET i z zastosowaniem jakiej metody
 - Oceniania efektów uczenia się
 - Walidacji i uznawania osiągnięć w ramach ECVET, zdobytych za granicą
- Jak duża elastyczność dopuszczalna jest przy uznawaniu osiągnięć - pod względem porównywalności lub różnicy pomiędzy efektami uczenia się osiągniętymi w instytucji goszczącej i tymi w standardzie kwalifikacji obowiązującym w kraju macierzystym.
- W jaki sposób walidacja i uznawanie osiągnięć zdobytych za granicą muszą być przeprowadzone i zarejestrowane?

W wielu systemach kwalifikacji obowiązują zasady transferu efektów uczenia się pomiędzy poszczególnymi instytucjami w kraju, różnymi rodzajami kształcenia i szkolenia zawodowego, oraz pomiędzy pozaformalnym i nieformalnym kontekstem uczenia się a edukacją formalną w celu osiągnięcia kwalifikacji. Zasady te mogą stanowić podstawową strukturę, na której będą opierać się zasady uznawania osiągnięć w ramach wdrożenia systemu ECVET.

Aby dowiedzieć się kto jest odpowiedzialny za dany element systemu ECVET warto sięgnąć do tabeli funkcji w systemach kwalifikacji i funkcji związanych z ECVET zamieszczonej w Załączniku A.

3.1.2 Rozwój współpracy partnerskiej i wzajemnego zaufania w ramach systemu ECVET

Ustanowienie partnerstwa jest warunkiem wstępnym dla stosowania systemu ECVET do celów zorganizowanej mobilności. Taka współpraca partnerska musi zostać nawiązana przez właściwe instytucje, które pełnią następujące funkcje:

- Określenie jednostki(-ek) efektów uczenia się, odpowiednich do celów realizacji mobilności.
- Opracowanie programu kształcenia i szkolenia/zajęć edukacyjnych, przygotowujących do realizacji jednostki(-ek) efektów uczenia się właściwych dla danej mobilności.
- Przeprowadzenie oceny tego, czy uczący się osiągnął (osiągnęli) zamierzone efekty uczenia się.
- Przeprowadzenie procesu walidacji i uznanie osiągnięć osoby uczącej się po jej powrocie do instytucji macierzystej.

Współpraca partnerska zawiązana do celów realizacji mobilności z wykorzystaniem systemu ECVET może zostać sformalizowana poprzez podpisanie Porozumienia o partnerstwie (PoP).

PoP jest to umowa zawarta przez właściwe instytucje, która określa strukturę ramową transferu osiągnięć. PoP nadaje formalny charakter współpracy partnerskiej związanej do celów realizacji mobilności z wykorzystaniem systemu ECVET poprzez potwierdzenie przez zaangażowane właściwe instytucje wzajemnej akceptacji posiadanego przez nie statusu oraz stosowanych procedur. Porozumienie określa również partnerskie zasady współpracy.

Get to Know ECVET Better: Questions and Answers

PoP to umowa ramowa, na mocy której zawierane są bardziej szczegółowe indywidualne umowy (Porozumienia o programie zajęć), dotyczące poszczególnych okresów mobilności, w tym realizowanych wymian.. PoP określa struktury i zasady realizacji współpracy partnerskiej. Wyszczególnia również warunki walidacji i uznawania osiągnięć uzyskanych w instytucjach partnerskich (systemach kwalifikacji). Porozumienie powinno być sporządzone w taki sposób by mogło być realizowane przez pewien okres czasu bez konieczności zmieniania go za każdym razem, gdy warunki danego okresu mobilności ulegną zmianie.

PoP może zostać zawarte przez sieci właściwych instytucji działających w kilku krajach/systemach, może również być porozumieniem dwustronnym; jest to uzależnione jedynie od potrzeb i ambicji partnerstwa. Zawarcie PoP jest zalecane w przypadku realizacji zorganizowanej mobilności, natomiast jeżeli zainteresowane instytucje mają zaufanie do procedur obowiązujących w instytucji partnera i są upoważnione do uznania osiągnięć bez formalnej zgody innej instytucji, mogą realizować wymiany bezpośrednio na podstawie Porozumień o programie zajęć.

Przykładowe Porozumienia o partnerstwie można znaleźć na stronie internetowej projektów pilotażowych ECVET⁶.

3.1.3 Uzgadnianie efektów uczenia się do celów mobilności

Partnerstwa i PoP określają warunki ogólne uznawania efektów uczenia się osiągniętych za granicą.

Aby współpraca partnerska mogła być skutecznie realizowana, należy ustalić treść/program(jednostki(-ek) efektów uczenia się) w przypadku każdej realizowanej mobilności.

Porozumienie dotyczące treści/programu konkretnej mobilności jest zawierane przez instytucje macierzystą i goszczącą. Na tym etapie, dwie instytucje uzgadniają czego uczyć się nauczyciel (nauczyciele) za granicą i w jaki sposób te efekty uczenia się zostaną zintegrowane z kwalifikacjami uczących się. Innymi słowy, ustalają efekty uczenia się i odpowiadające im jednostki, które uczyć się osiągnie (osiągną) podczas mobilności oraz to w jaki sposób osiągnięcia przyznane za te jednostki zostaną uznane przez instytucję macierzystą.

⁶ <http://www.ecvet-projects.eu/Toolbox/ToolboxList.aspx?id=16>

Ogólnie, charakter jednostek efektów uczenia się będzie uzależniony od systemu kwalifikacji instytucji macierzystej. Istnieją trzy główne alternatywne możliwości:

1. W systemie kwalifikacji już stosowane są jednostki efektów uczenia się i osiągnięcia zakładane do uzyskania podczas mobilności odpowiadają pełnej jednostce (lub kilku jednostkom) lub części jednostki. W rezultacie, po powrocie uczącego się, osiągnięcia uzyskane podczas mobilności mogą zostać uznane jako pełna jednostka lub część jednostki; lub
2. W systemie kwalifikacji nie są stosowane jednostki efektów uczenia się lub istniejące jednostki nie mogą być stosowane do celów mobilności. Dzieje się tak na przykład dlatego, że istniejące jednostki zawierają zbyt wiele efektów uczenia się lub są zbyt złożone, aby możliwa była ich realizacja podczas krótkoterminowej mobilności – jest to również uzależnione od czasu trwania mobilności oraz innych czynników związanych z osobami uczącymi się.
W takim przypadku, możliwe jest (jeżeli pozwalają na to zasady systemu kwalifikacji dotyczące realizacji systemu ECVET) utworzenie 'jednostek do celów mobilności'⁷ specjalnie do celów realizacji mobilności w ramach współpracy partnerskiej. W systemach, w których jednostki nie są stosowane, 'jednostki do celów mobilności' mogą dotyczyć wybranych efektów uczenia się wymaganych do osiągnięcia pełnej kwalifikacji.
3. Trzecią opcją może być uznanie jednostki(-ek) uzyskanych za granicą jako dodatkowych osiągnięć (ponad te wymagane do uzyskania kwalifikacji przez osobę uczącą się).

Bez względu na przyjęte podejście (z zastosowaniem istniejących jednostek lub z opracowaniem 'jednostek do celów mobilności'), należy pamiętać by w przypadku każdej mobilności partnerzy upewnili się, że:

- Jednostki efektów uczenia się, jakie uczący się mogą zrealizować podczas mobilności, zostały zdefiniowane.
- Efekty uczenia się, jakie uczący się mają osiągnąć za granicą, zostały opisane.
- Efekty uczenia się są możliwe do osiągnięcia za granicą oraz, że instytucja goszcząca zapewni, że uczący się będą uczestniczyć w odpowiednich zajęciach edukacyjnych przygotowanych w celu osiągnięcia tych efektów.
- Osiągnięcia odpowiadające danej jednostce mogą zostać uznane po powrocie do instytucji macierzystej.

UWAGA: Podczas stosowania kwalifikacji i jednostek efektów uczenia się w systemie ECVET, powinno się opisać je w kategoriach punktów ECVET, które zapewniają dodatkowe źródło informacji nt. kwalifikacji i jednostek efektów uczenia się. Punkty ECVET opisują objętość kwalifikacji oraz względną wagę jednostek w stosunku do kwalifikacji.

W kontekście transnarodowej mobilności uczących się, punkty ECVET stanowią źródło informacji dla uczących się o tym w jakim zakresie jednostka(-ki) efektów uczenia się, które zrealizują za granicą, mają odniesienie do kwalifikacji, do uzyskania których się przygotowują. Zapewniają również 'widoczność' realizacji jednostki, ponieważ po walidacji i uznaniu efektów uczenia się punkty ECVET zostają zapisane w indywidualnym wykazie osiągnięć osoby uczącej się.

3.1.4 Omówienie oceny efektów uczenia się

Podczas mobilności, każdy uczący się zdobywa wiedzę, umiejętności i kompetencje, które zostały uzgodnione przez instytucję macierzystą i goszczącą. Po zakończeniu (lub podczas) mobilności efekty uczenia się, które osiągnął zostaną poddane ocenie i udokumentowane.

Aby było możliwe uznanie osiągnięć osoby uczącej się po powrocie do instytucji macierzystej, instytucja macierzysta i goszcząca muszą omówić zasady oceny i upewnić się, że mają zaufanie do systemu oceny stosowanego w instytucji goszczącej. Muszą one zwłaszcza ustalić:

- **Kto będzie oceniał uczących się, w jaki sposób efekty uczenia się będą oceniane i w jakim kontekście (również gdzie)?** Nie jest koniecznym by profil osoby oceniającej, metoda lub kontekst oceny były takie same w obu systemach.

Ważnym jest jednak by zagadnienia te zostały omówione oraz by partnerzy byli zgodni co do tego, że podejście do oceny instytucji goszczącej jest zgodne z wymogami (na przykład pod względem zapewnienia jakości) systemu obowiązującego w instytucji macierzystej.

- **Kiedy ocena będzie mieć miejsce?** To jest szczegół natury praktycznej, jednak ważnym jest, aby osoba ucząca się, instytucja goszcząca oraz instytucja macierzysta zostały poinformowane o czasie i miejscu przeprowadzenia oceny. Uczący się powinni również wiedzieć w jaki sposób będą oceniani – szczególnie jeżeli metoda oceny odbiega od tej stosowanej w instytucji macierzystej.
- **Jakie procedury zapewnienia jakości oceny będą stosowane?** Zapewnienie jakości oceny gwarantuje, że uczący się są traktowani w uczciwy sposób oraz, że rezultat oceny jest ważny i wiarygodny. Brak zapewnienia jakości może podważyć zaufanie co do jakości oceny przeprowadzonej za granicą i stwarza zagrożenie dla walidacji i uznawania.
- **W jaki sposób rezultaty oceny zostaną zapisane w indywidualnym wykazie osiągnięć osoby uczącej się?** Potwierdzenie osiągnięcia efektów uczenia się stanowi podstawę dla walidacji i uznania. Dlatego już przed realizacją mobilności powinno zostać ustalone to, w jaki sposób zostanie to udokumentowane.

Co się tyczy walidacji i uznawania osiągnięć zdobytych podczas mobilności, każdy system kwalifikacji rządzi się swoimi prawami. Jednak nadrzędne znaczenie ma to, by przed realizacją mobilności wyjaśnić uczącym się jaka forma walidacji i uznawania zostanie zastosowana.

⁷ Aby uzyskać więcej informacji nt doświadczeń związanych z tworzeniem jednostek do celów mobilności w projektach pilotażowych ECVET zachęcamy do lektury dokumentu na ten temat opracowanego w ramach projektów współpracy. (Dokument w jęz. angielskim pt. Useful Guidelines on Units of Learning Outcomes for ECVET, in the context of geographical mobility in the framework of partnerships: <http://www.ecvet-projects.eu/Documents/Guidelines%20on%20units%20for%20ECVET%20-%20geographical%20mobility.pdf>)

3.1.5 Przygotowanie i podpisanie Porozumienia o programie zajęć

Dwie instytucje właściwe, zaangażowane w proces kształcenia/szkolenia i walidacji oraz osoba ucząca się, zawierają – w ramach porozumienia o partnerstwie – porozumienie o programie zajęć.

Zalecenie w sprawie ECVET

Porozumienie o programie zajęć (PoPZ) określa warunki realizacji mobilności indywidualnie dla każdej osoby uczącej się. Innymi słowy, definiuje ono, jakie jednostki efektów uczenia się uczący się osiągnie podczas mobilności za granicą, w jaki sposób i kiedy zostanie poddany ocenie oraz w jaki sposób jednostka(-ki) zostaną uznane. Przykładowe Porozumienia o programie zajęć zostały zamieszczone na stronie internetowej projektów pilotażowych⁸.

Porozumieniu o programie zajęć może towarzyszyć Suplement do świadectwa Europass, zawierający opis efektów uczenia się w odniesieniu do kwalifikacji, którą uczący się zamierza uzyskać.

Uwaga: Jeżeli warunki mobilności są takie same dla grupy uczących się, możliwe jest stosowanie jednego wzoru PoPZ dla wszystkich uczących się z danej grupy, jednak każdy uczący się musi otrzymać i podpisać osobne PoPZ dotyczące jego osoby.

3.2 Podczas realizacji mobilności

ECVET podczas mobilności

- Organizacja zajęć edukacyjnych prowadzących do uzyskania/osiągnięcia efektów uczenia się określonych w PoPZ
- Ocena tego, które efekty uczenia się zostały osiągnięte przez uczącego się
- Przedstawienie dowodu potwierdzającego rezultaty oceny osoby uczącej się (w tym indywidualnego wykazu osiągnięć)

Podczas mobilności, uczący się zdobywają wiedzę, umiejętności i kompetencje przewidziane do zdobycia za granicą. Podczas realizacji mobilności należy pamiętać o kilku zagadnieniach.

⁸ <http://www.ecvet-projects.eu/Toolbox/ToolboxList.aspx?id=17>

3.2.1. Uczący się uczestniczą w zajęciach edukacyjnych związanych z jednostką(-ami), które mają zrealizować

Kadra instytucji goszczącej musi być zaznajomiona z warunkami mobilności ustalonymi dla uczących się z zagranicy. Należy zapewnić, że uczący się uczestniczą w zajęciach edukacyjnych, które przygotowują do osiągnięcia efektów uczenia się zdefiniowanych w uzgodnionym opisie jednostek.

Bez względu na to czy przebywają w szkole zawodowej czy firmie, **uczący się muszą uczestniczyć w zajęciach edukacyjnych, które umożliwią im osiągnięcie przewidywanych efektów uczenia się.** Oczywiście zajęcia edukacyjne nie muszą ograniczać się do efektów uczenia się zdefiniowanych w Porozumieniu o programie zajęć, ponieważ uczący się mogą uczestniczyć w zajęciach, które wykraczają poza ustalone efekty uczenia się. Jednak przede wszystkim należy zapewnić uczącym się możliwość poszerzenia wiedzy, umiejętności i kompetencji, które dotyczą danej mobilności.

Porozumienie o programie zajęć i opis jednostki(-ek) efektów uczenia się w nim zawarty stanowi dokument przewodni dla wszystkich: nauczyciela lub instruktora w instytucji goszczącej oraz osoby uczącej się.

3.2.2. Ocena jednostki(-ek) efektów uczenia się

Po zakończeniu procesu uczenia się, uczący się musi udowodnić osiągnięcie wymaganych efektów uczenia się, zgodnie z postanowieniami Porozumienia o programie zajęć i PoP oraz w ramach procesu oceny⁹. Podczas mobilności może zostać przeprowadzona jedna lub kilka ocen, w zależności od czasu jej trwania i wcześniejszych ustaleń. Jeżeli proces oceny nie będzie zgodny z postanowieniami PoP i Porozumienia o programie zajęć, instytucja macierzysta może mieć trudności z walidacją i uznaniem osiągnięć uczących się.

3.2.3. Udokumentowanie osiągniętych efektów uczenia się

Po zakończeniu oceny, należy upewnić się, że jej rezultaty zostały udokumentowane w celu umożliwienia walidacji i uznania w instytucji macierzystej po powrocie osoby uczącej się. Potwierdzenie osiągnięcia efektów uczenia się może przybrać kilka form:

- Wykorzystanie standardowych arkuszy oceny, w których oceniający zapisują wyniki uczących się.
- Pisemne oświadczenie oceniającego nt. tego co zostało osiągnięte w pełni, co w części itd.
- Stopnie -w tym przypadku nadrzędne znaczenie ma to, by instytucje partnerskie dobrze rozumiały mechanizmy przełożenia ocen, jako że wiele systemów kształcenia i szkolenia stosuje różne podejścia do skali ocen.

Korzystanie z dokumentu Europass - Mobilność¹⁰ może ułatwić zapisywanie osiągniętych efektów uczenia się.

⁹ Aby uzyskać więcej informacji nt. refleksji i rozwiązań wynikających z projektów pilotażowych ECVET w zakresie oceny, zachęcamy do lektury dokumentu pt. Assessment of Learning Outcomes <http://www.ecvet-projects.eu/Documents/Note%20on%20ocena%20revised.pdf>

¹⁰http://europass.cedefop.europa.eu/europass/home/vernav/InformationOn/EuropassMobility.csp?loc=pl_PL

3.3 Po realizacji mobilności

ECVET po mobilności

Zgodnie z postanowieniami PoP i PoPZ :

- Walidacja osiągnięć osób uczących się zdobytych za granicą
- Uznanie osiągnięć osób uczących się zdobytych za granicą

Po powrocie uczących się do instytucji macierzystej, ich osiągnięcia zostają poddane procesowi walidacji i (ewentualnie) uznawania. Istnieją różne sposoby walidacji i uznawania osiągnięć, w zależności od systemu kwalifikacji obowiązującego w instytucji macierzystej. Zostały one przedstawione poniżej.

Uwaga: Chociaż walidacja i uznawanie mają miejsce po udanym zakończeniu mobilności, przed rozpoczęciem mobilności należy wyjaśnić w jaki sposób osiągnięcia uczących się zostaną poddane walidacji i uznane (patrz Rozdział 3.1). Zasady powinny być zrozumiałe dla wszystkich: osoby uczącej się, nauczycieli/instruktorów, dyrektora szkoły oraz właściwych instytucji, które mogą zostać zaangażowane w proces walidacji i uznawania.

3.3.1 Różne podejścia do walidacji i uznawania osiągnięć

Uznawanie osiągnięć (patrz definicja osiągnięć poniżej) stanowi podstawę systemu ECVET.

„Osiągnięcia odpowiadające efektom uczenia się” (osiągnięcia) oznaczają zbiór indywidualnych efektów uczenia się danej osoby, które zostały ocenione i mogą być akumulowane (gromadzone) do celów uzyskania kwalifikacji lub transferowane do innych programów kształcenia/uczenia się lub do innych kwalifikacji;

Zalecenie w sprawie ECVET

Aby osiągnięcia zostały uznane pod kątem kwalifikacji, **efekty uczenia się muszą mieć związek z daną kwalifikacją**. Na przykład, mało prawdopodobnym jest by osiągnięcie dot. jednostki 'projektowanie obwodów elektrycznych' zostało uznane w odniesieniu do kwalifikacji kucharza, podczas gdy dużo bardziej prawdopodobnym jest, że zostanie uznane w odniesieniu do kwalifikacji przygotowującej do zawodu elektryka.

Jednak należy pamiętać, że istnieją różnice pomiędzy systemami kwalifikacji w postrzeganiu tego co jest uznawane za 'mające związek' z daną kwalifikacją oraz w zakresie elastyczności interpretacji. Ogólnie, możemy rozróżnić trzy podejścia:

- Niektóre systemy kwalifikacji są mało elastyczne i wymagają, aby uznanie danego osiągnięcia mogło mieć miejsce tylko wtedy, gdy **efekty uczenia się będą odpowiadały tym, które można osiągnąć w systemie krajowym**. Innymi słowy, wszystkie efekty uczenia się zdefiniowane w opisie jednostki w kraju uczącego się muszą być zawarte w jednostce, uznanej za jego osiągnięcie za granicą. Oznacza to, że **oczekuje się od osoby uczącej się za granicą, że będzie robić to samo, czego nauczyłyby się, gdyby pozostała w kraju**.

W wielu systemach kwalifikacji takie obostrzenia mogą dotyczyć wybranych jednostek (elementów kwalifikacji), na przykład pewnych jednostek kluczowych, jednostek dot. przepisów bhp lub innych przepisów, podczas gdy większa elastyczność jest dopuszczalna w przypadku innych jednostek.

- Czasem trudno jest o porównywalność efektów uczenia się, obowiązujących w różnych systemach. Dlatego w niektórych systemach kwalifikacji **przyjmuje się, że efekty uczenia się osiągnięte w zagranicznych systemach kwalifikacji nie są tożsame, lecz ekwiwalentne/ porównywalne**. Ogólnie oznacza to, że osoba ucząca się zdobyła za granicą wiedzę i umiejętności wymagane do realizacji tych samych obowiązków, do jakich zostałaby przygotowana gdyby pozostała w kraju, nawet jeżeli szczegółowa wiedza i umiejętności są nieco różne (być może ze względu na to, że produkt końcowy procesu jest odmienny). Na przykład, sposób przyrządzania wielu produktów kulinarnych jest różny w wielu krajach.
- W niektórych przypadkach **możliwe jest uznanie osiągnięć, nawet jeśli osiągnięte efekty uczenia się za granicą (w instytucji goszczącej) różnią się od efektów uczenia się, jakie uczący się osiągnęliby w instytucji macierzystej**. Właściwa instytucja może ocenić czy efekty uczenia się, chociaż różne, mają związek z kwalifikacją – lub dokładniej - mają związek z zawodem, do którego kwalifikacja przygotowuje. Jest to możliwe w przypadku, gdy system kwalifikacji umożliwia uczącym się wybór spośród opcjonalnych jednostek, a jednostka, która nie jest realizowana w krajowym systemie kwalifikacji, może zostać 'importowana' i poddana walidacji jako jedna z opcji. Na przykład, uczący się mogą wyjechać za granicę, aby zdobyć wiedzę w zakresie technologii i/lub procesów, które nie są dostępne w instytucji macierzystej.
- Czasem, w przypadku gdy efekty uczenia się nie są ekwiwalentne z efektami uczenia się opracowanymi w krajowym systemie kwalifikacji, uznanie osiągnięć zdobytych za granicą nie jest możliwe. W takim przypadku istnieją sytuacje, gdy można uznać takie osiągnięcia jako **dotychczasowe osiągnięcia** – ponad efekty uczenia się określone w standardzie kwalifikacji. W takich przypadkach osoba ucząca się może osiągnąć pełną kwalifikację oraz dodatkową jednostkę, która zapewni wartość dodaną do CV, gdy osoba ta będzie poszukiwać pracy.

3.3.2 Walidacja osiągnięć

„Walidacja efektów uczenia się” oznacza proces potwierdzania, że określone, poddane ocenie efekty uczenia się, uzyskane przez uczącego się, odpowiadają konkretnym efektom wymaganym w ramach jednostki lub kwalifikacji;

Zalecenie w sprawie ECVET

W niektórych systemach kwalifikacji proces walidacji jest tożsamy z procesem uznawania, co oznacza, że oba procesy są realizowane w ramach jednego działania. Jednak użyteczne jest rozróżnienie pomiędzy dwoma procesami, również ze względu na to, że w niektórych systemach odpowiadają one różnym działaniom i różne właściwe władze są za nie odpowiedzialne.

Walidacja osiągnięć ma miejsce po powrocie osoby uczącej się do instytucji macierzystej.

Walidacja opiera się na rezultatach oceny. Uczący się przedstawia instytucji macierzystej potwierdzenie przeprowadzenia oceny w instytucji goszczącej zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami. Takie potwierdzenie określa zakres osiągniętych efektów uczenia się w stosunku do tych opisanych w jednostce oraz stopień w jakim zostały one opanowane.

Na tej podstawie, instytucja macierzysta potwierdza, zgodnie z postanowieniami Porozumienia o programie zajęć, czy uczący się 'zdał' tzn. **czy spełnił wymogi** (w kategoriach efektów uczenia się). Jeżeli tak, osiągnięcie zostaje zaliczone.

W praktyce, proces ten może przybrać kilka form:

- Uczący się nie musi powtarzać wszelkich przedmiotów/zajęć edukacyjnych (to jest minimalna forma walidacji).
- Uczący się może zostać zwolniony z oceny formatywnej. Oznacza to na przykład, że na podstawie potwierdzonej pozytywnej oceny, tytuł jednostki lub uzyskany stopień za jednostkę jest zapisywany w indywidualnym wykazie osiągnięć osoby uczącej się.
- Uczący się może zostać zwolniony z oceny sumatywnej. Może to oznaczać na przykład, że na podstawie potwierdzonej pozytywnej oceny, jednostka osiągnięta za granicą zostanie zapisana w wykazie osiągnięć osoby uczącej się jako w pełni osiągnięta.
- Uczący się może zdobyć dodatkowe osiągnięcie. Oznacza to na przykład, że jednostka osiągnięta za granicą jest zapisywana w wykazie osiągnięć osoby uczącej się jako dodatkowe osiągnięcie ponad osiągnięcia krajowe.

Kiedy osiągnięcia z zagranicy zostaną z sukcesem poddane walidacji, oznacza to, że zostały one przetransferowane (przeniesione). Zaliczone osiągnięcia zostają uznane za element kwalifikacji, do której uczący się przygotowuje. Po przetransferowaniu osiągnięć uczący się kontynuuje gromadzenie efektów uczenia się i zdobywa nową wiedzę, umiejętności i kompetencje. W ten sposób zaliczone osiągnięcia osób uczących się są akumulowane (gromadzone).

Zazwyczaj zaliczone osiągnięcia zapisywane są w indywidualnym wykazie osiągnięć i opisane za pomocą punktów ECVET. Oznacza to, że osoba ucząca się posiada dokument, w którym opisano przynajmniej tytuł zrealizowanej(-ych) jednostki(-ek) w celu osiągnięcia danej kwalifikacji (może również zostać zamieszczony krótki opis efektów uczenia się). Gdy jednostka(-ki) efektów uczenia się osiągnięte za granicą zostają wpisane w indywidualnym wykazie osiągnięć, należy określić, że dana jednostka została zrealizowana za granicą. Akumulacja osiągnięć jest uwidoczniiona dzięki dodaniu nowo osiągniętych (jednostek) efektów uczenia się do wykazu osiągnięć.

3.3.3 Uznawanie osiągnięć

„Uznawanie efektów uczenia się” oznacza proces oficjalnego poświadczania uzyskanych efektów uczenia się poprzez przyznanie pełnych kwalifikacji lub ich elementów składowych - jednostek uczenia się;

Zalecenie w sprawie ECVET

Uznawanie jest procesem, w ramach którego jednostka(-ki) efektów uczenia się osiągnięte za granicą zostają oficjalnie poświadczane i przyznane.

W zależności od systemu kwalifikacji, proces uznawania może zostać przeprowadzony przez tę samą instytucję, która odpowiada za proces walidacji lub przez inną instytucję:

- Uznawanie może automatycznie nastąpić po walidacji, jeżeli na przykład organizator kształcenia i szkolenia zawodowego jest jednocześnie instytucją właściwą ds. przyznawania jednostek i kwalifikacji. W takich przypadkach, jeżeli jednostka została poddana walidacji w ramach oceny sumatywnej, organizator kształcenia i szkolenia zawodowego może również uznać jednostkę poprzez wystawienie świadectwa częściowego (zaświadczenia) z zakresu danej jednostki (lub w inny sposób).
- Uznawanie może zostać odroczone w czasie w stosunku do procesu walidacji. Proces uznawania może zostać przeprowadzony przez instytucję właściwą innego typu, która zweryfikuje przestrzeganie zasad i następnie przyzna jednostkę lub kwalifikację.

Załącznik A: Funkcje właściwych instytucji w ramach systemu ECVET

Wyciąg z publikacji pt. „ECVET Questions and Answers”.

Poniższa tabela przedstawia różne funkcje, jakie właściwe instytucje mogą pełnić w systemach kwalifikacji (na białym tle) oraz funkcje, jakie pełnią w odniesieniu do systemu ECVET (na niebieskim tle). Niektóre funkcje (na granatowym tle) mają zastosowanie do realizacji systemu ECVET, lecz również występują w systemach kwalifikacji.

Tabela pokazuje na przykład, że instytucje, które posiadają kompetencje do projektowania kwalifikacji zazwyczaj są właściwe do opisywania kwalifikacji w kategoriach jednostek efektów uczenia się oraz w kategoriach punktów ECVET. Jednak instytucje te mogą przekazać tę funkcję innym właściwym instytucjom. Tabela może być pomocna dla osób odpowiedzialnych za opracowanie ram wdrożenia systemu ECVET celem wyjaśnienia 'kto jest odpowiedzialny za co' w odniesieniu do procesu wdrażania systemu ECVET w systemach krajowych.

Przykład tego jak korzystać z niniejszej tabeli podczas realizacji „partnerstw ECVET” został przedstawiony w opisie projektu Recomfor poniżej.

Zarządzanie i finansowanie System kwalifikacji		Funkcje związane z opracowaniem koncepcji				Funkcje związane z realizacją			
		Projektowanie programów uczenia się formalnego lub pozaformalnego	Projektowanie procesu i procedur oceny / walidacji	Realizacja programów uczenia się formalnego lub pozaformalnego	Ocena efektów uczenia się (formalnego, pozaformalnego i nieformalnego)	Walidacja efektów uczenia się (formalnego, pozaformalnego i nieformalnego)	Certyfikacja/ uznawanie efektów uczenia się (z uwzględnieniem przyznawania kwalifikacji, świadectw, dyplomów...)		
Funkcje wspierające (zarówno w systemach kwalifikacji jak i w odniesieniu do ECVET) Zapewnienie jakości (zarówno w systemach kwalifikacji jak i w odniesieniu do ECVET): informacja, doradztwo, dokumentacja i komunikacja									
Zarządzanie i finansowanie Funkcje związane z systemem ECVET		Projektowanie elementów ECVET				Stosowanie systemu ECVET do celów akumulacji i transferu			
		Opis kwalifikacji w kategoriach jednostek efektów uczenia się. Przypisywanie punktów ECVET do kwalifikacji i jednostek	Powiązanie pomiędzy jednostkami efektów uczenia się a programem uczenia się formalnego lub pozaformalnego	Powiązanie pomiędzy procesami oceny/walidacji, nabywaniem jednostek efektów uczenia się oraz przyznawaniem powiązanych punktów ECVET	Praktyczne zastosowanie efektów uczenia się i osiągnięć do celów mobilności	Zawarcie Porozumień o Zapisanie poddanych ocenie efektów uczenia się i osiągnięć w indywidualnym wykazie osiągnięć. Walidacja efektów uczenia się i odpowiadających im osiągnięć. Przyznawanie uczeniem się powiązanych punktów ECVET	Ocena efektów uczenia się oraz przyznanie odpowiednich osiągnięć	Uznanie procesu i efektów uczenia się w celu uwzględnienia osiągnięć przy przyznawaniu kwalifikacji (tj. transfer i akumulacja)	
Zawarcie porozumienia o Partnerstwie (wszystkie strony mogą zawierać PoP bezpośrednio lub poprzez przedstawicieli)									

Załącznik B: Lista kontrolna do celów mobilności międzynarodowej z wykorzystaniem systemu ECVET

Zaangażowane instytucje właściwe mogą korzystać z niniejszej listy kontrolnej podczas przeglądu stosowania systemu ECVET do celów mobilności. Położono tu nacisk na kluczowe aspekty stosowania systemu ECVET do celów mobilności, jednak lista ta może zostać rozwinięta lub dostosowana do indywidualnych potrzeb.

Przed realizacją mobilności:

- Jakie funkcje, z uwzględnieniem walidacji i uznawania efektów uczenia się, należą do zadań instytucji właściwej zaangażowanej w projekt partnerski?
- Jakie inne instytucje muszą zostać zaangażowane w celu zapewnienia transferu osiągnięć?
- Czy Porozumienie o partnerstwie zostało podpisane?
- Czy jednostka(-ki) efektów uczenia się w ramach mobilności zostały określone?
- Czy został określony związek jednostki(-ek) z efektami uczenia się właściwymi dla kwalifikacji, do uzyskania której uczący się przygotowuje?
- Czy instytucja goszcząca wyraża zgodę na przygotowanie uczącego się do osiągnięcia wskazanych efektów uczenia się?
- Czy efekty uczenia się są powiązane z kryteriami oceny?
- Czy kryteria oceny są zrozumiałe dla instytucji goszczącej i macierzystej?
- Czy istnieje przekonanie, że kryteria oceny zostaną wykorzystane do celów zapewnienia możliwie najwyższej jakości oceny?
- Czy zostało jednoznacznie uzgodnione to w jaki sposób osiągnięcia uczącego się zostaną poddane walidacji i uznawaniu? Czy uczący się został zaznajomiony z całym procesem?
- Czy zostało uzgodnione w jaki sposób instytucja goszcząca udokumentuje rezultaty oceny (arkusz oceny, zaświadczenie na piśmie – w jakim języku (-ach))?
- Czy uczący się, instytucja macierzysta i goszcząca podpisali Porozumienie o programie zajęć? Czy Porozumienie o programie zajęć określa efekty uczenia się, jakie mają zostać osiągnięte, sposób ich oceny oraz to, w jaki sposób osiągnięcia uczącego się będą poddane walidacji i uznaniu?

Podczas realizacji mobilności:

- Czy uczący się uczestniczy w zajęciach edukacyjnych, które związane są z efektami uczenia się, jakie ma osiągnąć?
- Czy nauczyciele/oceniający są zaznajomieni z efektami uczenia się jakie ma osiągnąć uczący się?
- Czy oceniający są zaznajomieni z kryteriami oceny, jakie mają zostać zastosowane do oceny uczącego się? Czy wiedzą w jaki sposób mają udokumentować rezultaty oceny dla instytucji macierzystej?
- Czy przestrzegano postanowień Porozumienia o programie zajęć w procesie oceniania?
- Czy przekazano uczącemu się potwierdzenie przeprowadzenia oceny, które będzie stanowić podstawę dla walidacji i uznania osiągnięć?

Po realizacji mobilności:

- Czy na podstawie potwierdzenia przeprowadzenia oceny w instytucji goszczącej można stwierdzić, że uczący się osiągnął spodziewane efekty uczenia się?
- Jeżeli tak, czy osiągnięcia uczącego się zostały poddane walidacji (i uznane) zgodnie z postanowieniami Porozumienia o programie zajęć?
- Czy osiągnięcia odpowiadające nabytym (jednostkom)/ efektom uczenia się za granicą zostały zapisane w indywidualnym wykazie osiągnięć osoby uczącej się?

Załącznik C: ECVET i mobilność w praktyce

Przed mobilnością

Podczas mobilności

Po mobilności

PRZYKŁAD 1 Mobilność Rosy, która przygotowuje się do uzyskania kwalifikacji w sektorze turystyki (organizator turystyki) w Finlandii.
Opracowano na podstawie doświadczeń w projekcie pilotażowym ECVET pt. M.O.T.O

Ustanowienie partnerstwa

W ramach szerszej umowy pomiędzy krajowymi właściwymi instytucjami odpowiedzialnymi za kwalifikacje, szkoła zawodowa z Finlandii nawiązała współpracę partnerską ze szkołą zawodową z Islandii. W ramach poszerzonego partnerstwa współpracowały fińskie i islandzkie ministerstwo edukacji, jak również inne władze krajowe (z Włoch i Austrii), uczestniczące w projekcie M.O.T.O.

Szkoła zawodowa z Finlandii jest odpowiedzialna za walidację i uznawanie osiągnięć uczących się. W Islandii, oprócz szkoły zawodowej w roli partnera występowała firma, w której Rosa odbywała praktykę zawodową.

Podpisanie PoP

Dwie szkoły zawodowe podpisują PoP, które określa, między innymi, wymogi dot. oceny, walidacji i uznawania osiągniętych efektów uczenia się za granicą w każdej ze szkół oraz te dotyczące zapewnienia jakości w każdej z instytucji¹¹.

Określenie jednostki

Rosa będzie realizować mobilność w Islandii, gdzie osiągnie efekty uczenia się odpowiadające jednostce kwalifikacji, do której przygotowuje się we własnym kraju, zatytułowanej Świadczenie usług turystycznych. Efekty uczenia się dot. tej jednostki opisane są w Porozumieniu o programie zajęć.

W Islandii, Rosa będzie uczyć się poprzez pracę. Będzie kształcić się w centrum jeździeckim, gdzie będzie uczestniczyć w różnych zajęciach, np. będzie opiekować się końmi (od 30 do 60), oporządzać je oraz zabierać klientów centrum na przejażdżki. Rosa ma doświadczenie w pracy z końmi i dlatego spełnia niezbędne przesłanki do pełnego uczestnictwa w takich zajęciach.

Omówienie oceny efektów

PoP określa ogólne zasady, jakich należy przestrzegać podczas oceny w trakcie mobilności.

PoP stanowi w odniesieniu do uczniów z Finlandii, że:

Pod koniec realizacji programu nauki poprzez pracę w innym kraju, nauczyciel w kraju goszczącym przeprowadza rozmowę z uczniem, przedstawicielem pracodawcy lub instruktorem zawodu oraz osobą do kontaktu lub nauczycielem zawodu ze szkoły zawodowej w kraju goszczącym.

¹¹Z przykładami PoP można zapoznać się na stronie internetowej projektów pilotażowych ECVET – należy wejść do zakładki 'more information': <http://ecvet-projects.eu/Projects/ProjectDetail.aspx?id=11>

<p>Uzgodnienie metody walidacji i uznawania efektów uczenia się</p>	<p>Dzięki temu doświadczeniu Rosa zdobędzie wysoko-specjalistyczną wiedzę i umiejętności związane z jeździectwem i hodowlą koni. Takie umiejętności nie są wyraźnie określone w kwalifikacji, do uzyskania której w kraju przygotowuje się Rosa. Jednak nabyte ona również bardziej ogólne kompetencje związane z opracowywaniem i świadczeniem usług turystycznych. Te kompetencje są jednoznacznie określone w kwalifikacji, do której dziewczyna przygotowuje się w Finlandii, dlatego możliwa będzie akumulacja osiągnięć w odniesieniu do tych efektów uczenia się.</p> <p>Jeżeli Rosa uzyska pozytywną ocenę, zdobędzie jednostkę Świadczenie usług turystycznych. Zostanie to zapisane w jej indywidualnym wykazie osiągnięć i uzyska punkty ECVET odpowiadające tej jednostce.</p>
<p>Podpisanie Porozumienia o programie zajęć</p>	<p>Kiedy wszystkie szczegóły dot. mobilności zostaną uzgodnione, Rosa podpisze Porozumienie o programie zajęć w instytucji macierzystej, które przywiezie ze sobą do instytucji goszczącej, gdzie dokument zostanie podpisany bezpośrednio po jej przyjeździe.</p>
<p>Uczestnictwo w zajęciach edukacyjnych przygotowujących do określonych efektów uczenia się</p>	<p>Jak ustalono, Rosa uczestniczy w różnych zajęciach w centrum jeździeckim. Opiekuje się końmi i w ramach tych obowiązków przestrzega przepisów bhp (jeden z efektów uczenia się, jaki ma osiągnąć). Jest przewodnikiem dla turystów, z którymi porozumiewa się w jęz. angielskim (umiejętności językowe to kolejne efekty uczenia się, jakie ma osiągnąć) oraz obsługuje klientów z przestrzeganiem zasad grzeczności zgodnych z kulturą ich kraju (kolejne efekty uczenia się) itd.</p> <p>Rosa została zapoznana z efektami uczenia się, jakie ma osiągnąć i jeśli będzie taka potrzeba może zwrócić się z prośbą do instruktora zawodu o przydzielenie jej dodatkowych zadań/możliwości rozwoju w danym obszarze, które pozwolą jej na dalszy rozwój.</p>
<p>Ocena tego, jakie efekty uczenia się osoba ucząca się osiągnęła</p>	<p>Jak ustalono, pod koniec mobilności, instruktor zawodu (ze strony pracodawcy), nauczyciel zawodu ze szkoły zawodowej w Islandii oraz Rosa odbędą rozmowę na temat oceny. Tok rozmowy będzie zgodny z arkuszem oceny zawartym w Porozumieniu o programie zajęć. Najpierw Rosa zostanie poproszona o ocenę swoich wyników w odniesieniu do poszczególnych efektów uczenia się. Następnie przedstawiciel pracodawcy zrobi to samo, a rezultaty zostaną omówione przez trzy osoby.</p> <p>Na podstawie przeprowadzonej rozmowy, nauczyciel zawodu z instytucji goszczącej potwierdza wynik oceny.</p> <p>Podczas rozmowy okazuje się, że Rosa nie osiągnęła niewielkiej części efektów uczenia się, ponieważ nie brała udziału w związanych z nimi zajęciach. Dotyczy to głównie efektów uczenia się związanych z wykorzystaniem zasobów w miejscu pracy. Dlatego też te efekty uczenia się nie zostają ocenione.</p>
<p>Potwierdzenie oceny</p>	<p>Autoocena Rosy, ocena instruktora zawodu oraz ocena nauczyciela zawodu zostają zapisane w arkuszu oceny, który jest załączony do Porozumienia o programie zajęć i który Rosa zabierze do instytucji macierzystej.</p>

Walidacja osiągnięć osoby uczącej się

Po powrocie Rosy do instytucji macierzystej, jej nauczyciel zapoznaje się z arkuszem oceny i potwierdza, że rzeczywiście osiągnęła efekty uczenia się wymagane do celów jednostki **Świadczenie usług turystycznych**.

Pomimo tego, że nie osiągnęła kilku efektów uczenia się (ze względu na brak możliwości), instytucja macierzysta uznaje, że braki te stanowią niewielką część jednostki i nie uniemożliwiają osiągnięcia jednostki przez Rosę.

Uznanie osiągnięć osoby uczącej się

Jednostka **Świadczenie usług turystycznych** zostaje zapisana w indywidualnym wykazie osiągnięć Rosy, wraz z oceną, którą otrzymała (celujący). Przyznano jej również punkty ECVET odpowiadające tej jednostce.

PRZYKŁAD 2

Mobilność realizowana przez Yvonne, która przygotowuje się do kwalifikacji w sektorze przemysłu metalowego (mechatronik) w Niemczech w ramach dualnego systemu kształcenia zawodowego.

Opracowano na podstawie doświadczeń w projekcie ECVET ITP MOVET¹² (Moduły kształcenia i szkolenia zawodowego na rzecz kompetencji w Europie)

Ustanowienie partnerstwa

W ramach projektu realizowanego z 15 partnerami w Niemczech, Finlandii i Danii, szkoły zawodowe w Monachium (DE), Pori (FI) i Kopenhadze (DK) opracowały trzy moduły (jednostki) w ramach wstępnego kształcenia i szkolenia zawodowego dla przemysłu metalowego i kwalifikacji technik mechatronik lub odp. technik automatyki. Dla niemieckiego konsorcjum kluczowe znaczenie miała ścisła współpraca pomiędzy instytucjami oferującymi kształcenie dualne: Berufsschule für Fertigungstechnik (szkołą zawodową kształcąca w zakresie przemysłu metalowego) z jednej strony i firmami takimi jak BMW, MTU silniki lotnicze i SWM Stadtwerke München z drugiej strony. Trzy szkoły zawodowe miały kilkuletnie doświadczenie w realizacji wymian uczniów jeszcze przed pojawieniem się systemu ECVET. Aby realizować moduły w ramach wstępnego kształcenia i szkolenia zawodowego wszystkie trzy szkoły współpracowały z lokalnymi firmami w zakresie wizyt i/lub szkoleń wewnętrznych.

¹² Więcej informacji nt. tego projektu można znaleźć w bazie danych Adam: http://www.adam-europe.eu/prj/7093/project_7093_en.pdf

Określenie jednostki efektów uczenia się (modułu)

Yvonne zrealizuje dwie transnarodowe mobilności, z których każda będzie trwać trzy tygodnie. W Kopenhadze będzie uczestniczyć w międzynarodowym module w zakresie hydrauliki. Natomiast w Pori osiągnie efekty uczenia się w zakresie technologii szyn zbiorczych (IT-BUS). Oba zagadnienia są przedmiotami obowiązkowymi w krajowym programie nauczania w zawodzie technik mechatronik/ technik automatyk w Niemczech, Finlandii i Danii. Poza transnarodowymi mobilnościami w celach edukacyjnych, Yvonne będzie realizować w Niemczech jednostkę pt. Sterowanie programowalne. W tym przypadku będzie jedną z uczennic szkoły goszczącej. Każda jednostka programu nauczania jest realizowana przez uczniów szkoły goszczącej i uczniów z zagranicy. Sposób realizacji szkolenia przygotowującego do poszczególnych jednostek jest zróżnicowany, jednak zazwyczaj obejmuje dwa tygodnie nauki w szkole i jeden tydzień nauki w przedsiębiorstwie. Wszystkie jednostki są oceniane w ramach oceny końcowej (praca pisemna, demonstracja umiejętności i rozmowa na tematy techniczne).

Proces definiowania jednostek efektów uczenia się został rozpoczęty od porównania programów nauczania w trzech krajach. Szkoły zawodowe posiadały wstępną wiedzę nt. szczegółowych kompetencji w nauczaniu różnych przedmiotów technicznych. Ponadto poziom oczekiwanych efektów uczenia się musiał zostać uzgodniony i zapewniony. W tym celu opracowano instrument zwany Tabelą

Omówienie poziomu i ocena efektów uczenia się

Opracowanie wspólnych jednostek efektów uczenia się wymaga dyskusji na wielu poziomach. Począwszy od roboczej koncepcji do szczegółowego opisu wszystkich efektów uczenia się wyszczególnionych w narzędziu TaxTab. Narzędzie TaxTab zapewnia przejrzystość poziomu procesów kognitywnych i typów wiedzy związanych z umiejętnościami i kompetencjami. Wszystkie dokumenty (opis efektów uczenia się, TaxTab, harmonogram realizacji modułu) są przedmiotem dyskusji i walidacji wszystkich uczestniczących partnerów, głównie szkół i przedsiębiorstw wysyłających i goszczących. Równolegle należy opracować zadania i odpowiadające im kryteria oceny.

Uzgodnienie metody walidacji i uznawania efektów uczenia się

Dzięki temu doświadczeniu Yvonne zdobędzie specjalistyczną wiedzę i umiejętności w zakresie automatyki, które zostały jednoznacznie określone w kwalifikacji, do której przygotowuje się w kraju. Rozwinie również bardziej ogólne kompetencje osobiste i społeczne, jak również umiejętności językowe. Wszystkie moduły są realizowane w jęz. angielskim. Jeżeli Yvonne uzyska pozytywną ocenę, osiągnie jednostki Hydraulika i Technologia szyn zbiorczych w formie transnarodowych jednostek oraz jednostkę krajową pt. Sterowanie programowalne. Osiągnięcia te zostaną zapisane w świadectwie Europass i udokumentowane specjalnymi świadectwami/certyfikatami. Uznanie Yvonne programu nauki w miejscu pracy oznaczać będzie, że nie będzie musiała powtarzać tych jednostek w ramach szkolenia praktycznego w miejscu pracy.

Podpisanie PoP

Yvonne i trzy szkoły zawodowe (oraz przedsiębiorstwa w Niemczech) podpisują PoP, które między innymi określa wymogi dot. oceny, walidacji i uznawania efektów uczenia się osiągniętych za granicą. Szkoły zawodowe zapewniają jakość oraz spójność poziomu efektów uczenia się poprzez wpisanie danych do TaxTab¹⁴.

¹³ Patrz <http://www.gomovet.eu>

¹⁴ PoP i TaxTab można znaleźć na stronie: <http://www.gomovet.eu>

Uczestnictwo w zajęciach edukacyjnych przygotowujących do określonych efektów uczenia się

Jak ustalono, Yvonne uczestniczy w szkoleniu i przygotowuje się do osiągnięcia trzech jednostek; jednej jednostki krajowej realizowanej przez jej szkołę jako szkołę goszczącą uczniów z zagranicy oraz dwóch jednostek za granicą, gdzie będzie gościem w instytucjach partnerskich.

Yvonne uczestniczy w zajęciach szkolnych i tych realizowanych w przedsiębiorstwie. Realizuje również program kulturalny w kraju goszczącym, uczestniczy w zajęciach sportowych i zwiedza zabytki oraz uczestniczy w wydarzeniach kulturalnych. W internacie, wraz z innymi uczniami z zagranicy, przygotowuje posiłki oraz organizuje sobie wolny czas.

Yvonne została zapoznana z efektami uczenia się, jakie ma osiągnąć i jeśli będzie taka potrzeba może zwrócić się z prośbą do nauczycieli o przydzielenie jej dodatkowych zadań/możliwości nauki w danym obszarze, które pozwolą jej na dalszy rozwój.

Ocena tego, jakie efekty uczenia się osoba ucząca się osiągnęła

Jak ustalono, pod koniec mobilności, nauczyciel zawodu ze szkoły goszczącej, trener z przedsiębiorstwa (w stosownych przypadkach) i Yvonne dokonują oceny tego, czego się nauczyła. Ocena składa się z trzech części: testu pisemnego w szkole, demonstracji umiejętności / zadania programistyczne w przedsiębiorstwie oraz rozmowy na tematy techniczne. Przedstawiciel instytucji wysyłającej (np. trener z przedsiębiorstwa w Monachium) może uczestniczyć w ocenie w charakterze obserwatora.

Nauczyciel zawodu ze szkoły goszczącej (i trener z przedsiębiorstwa) potwierdza wynik oceny. Yvonne otrzymuje świadectwo i dokument Europass - Mobilność.

Potwierdzenie oceny

Demonstracja umiejętności Yvonne (plik programistyczny), test i ocena nauczyciela zawodu (oraz w stosownych przypadkach ocena trenera z przedsiębiorstwa) zostają zapisane i dołączone do Porozumienia o programie zajęć, które Yvonne przedstawi po powrocie w instytucji macierzystej.

Walidacja osiągnięć osoby uczącej się

Po powrocie Yvonne do instytucji macierzystej (szkoły zawodowej i przedsiębiorstwa), jej nauczyciel i trener z przedsiębiorstwa zapoznają się z dokumentami oceny i świadectwem i potwierdzają, że rzeczywiście osiągnęła efekty uczenia się wymagane dla jednostki pt. Hydraulika lub pt. Technologia szyn zbiorczych, jak również jednostki pt. Sterowanie programowalne, w realizacji której uczestniczyła we własnym kraju.

Uznanie osiągnięć osoby uczącej się

Jednostki pt. Hydraulika lub pt. Technologia szyn zbiorczych, jak również jednostka pt. Sterowanie programowalne zostają zapisane w indywidualnym wykazie osiągnięć Yvonne, wraz z oceną, jaką otrzymała (jeżeli ma zastosowanie).

(Ze względu na to, że w Niemczech nie obowiązuje rozbudowany punktowy system transferu osiągnięć, Yvonne nie może otrzymać punktów ECVET.)

Dossier 2011.3481			
Using ECVET for Geographical Mobility - Part II of the ECVET Users' Guide			
Langue	Numero de catalogue	ISBN-13	DOI
EN	NC-30-11-127-EN-N	978-92-79-20236-0	10.2766/15632

